

De Camillis szebasztei püspökké és apostoli helynökké való kinevezése és felszentelése

BAÁN István

Kollonich Lipót látva azt a zavaros helyzetet, amely Munkácson a püspöki szék elnyeréséért már évek óta több jelölt és önjelölt között is folyt, elhatározta, hogy maga vet véget ennek az áldatlan állapotnak. Önmagában az sem nyújtott biztosítékot a jelölt személyére vonatkozóan, hogy Rómából jött-e, hiszen Theophanész Maurogordatosz paronaxiai metropolita és Rafael ankyrai érsek sem szolgált rá a megelőlegezett bizalomra. A bíborosi kalap átvételére 1689 októberében (véltetőleg a hónap közepe táján) Rómába érkezve, az Örök Városban keresett alkalmas személyt. A Propaganda Fidéhez fordult kérésével, ahol Francesco Nerli bíboros illetékességébe tartoztak a rutének ügyei, ebben az esetben közéjük sorolták a munkácsi püspökség híveit is. Feltételezhetjük, hogy Nerli jól ismerte De Camillist mint a rutén bazilitáknak már másfél évtizede hivatalban levő római prokurátorát, aki számos esetben fordult meg a galíciai hierarchia kérelmeivel a Kongregációban, ezért tolmácsolta felé Kollonich elképzelését, s kérte, hogy rövid curriculumot nyújtson önmagáról. Válaszában a görög szerzetes önéletrajzán túl néhány kérdést is felvetett, amelyekből kiviláglik, hogy valamelyest ismerte Maurogordatosz dicstelen magyarországi pályafutását, és szerette volna jobban biztosítani jövőjét.¹ Kollonich meglepéssel olvasta De Camillis választát, amely ifjúkori emlékeket ébresztett benne: 1653-ban Khiosz szigetén járt katonaként, s a hajdani albániai misszionáriusról rögtön az jutott eszébe, milyen sok buzgó keresztény és derék katona terem ott. Részletesen válaszolt a bazilita kérdéseire, elég rózsaszínű képet festve a magyarországi állapotokról, és röviden ecsetelte Maurogordatosz visszavonulásának okait. Egyedül azt kifogásolta, hogy a görög nem ismeri a helyi szláv dialektust, márpedig enélkül aligha tud boldogulni leendő híveivel.²

Az események gyorsan pereghettek, mert Kollonich kérelmet nyújtott be VIII. Sándor pápához a munkácsi széknak a görög származású püspökkel való betöltése érdekében.³ Nem tudni, találkozott-e személyesen a khioszi származású barát-

¹ HODINKA ANTAL, *A munkácsi gör. szert. püspökség okmánytára. I. 1458–1715*, Ungvár 1911. (= *Okmánytár*), no. 232., 283–284.

² *Okmánytár*, no. 233., 285–287.

³ APF Congregazioni Particolari, vol. 29, fol. 608rv (prius 602rv), (*Okmánytár*, no. 234., 287–289; *Litterae Episcoporum historiam Ucrainae illustrantes (1600–1900)* (= LE), Vol. III, 1665–1690. Paravit, adnotavit editionemque curavit P. ATHANASIJ G. WELYKYJ OSBM, Romae 1974. no. 297., 308–

tal, s ha igen, ez a találkozás segített-e eloszlatni fennmaradt kétségeit. Azonban valószínűleg nem talált ilyen rövid idő alatt De Camillisnél alkalmasabb személyt, ezért félretette a nyelvtudással kapcsolatos aggályait. Jelöltje személyes előnyeit ecsetelte, kérte, hogy még Rómában szenteljék fel, s akkor a hazatérő bíborossal együtt utazhat Magyarországra. Mivel a püspökség nem rendelkezett tényleges javadalommal, a császár e célra évi 600 forintnyi alapítványt tett, s a hiányzó összeget Kollonich biztosítja. A korábbi, külföldről jött görög püspökökkel kapcsolatos fiaskók készítették valószínűleg arra a bíborost, hogy azt kérje a pápától: még egy évig tartsa fenn a Vatikáni Könyvtárban a bazilita szerzetes által betöltött görög *scriptor*-i állását, amelyről a „próbaév” lejártával el lehet dönteni, hogy másnak ad-e át, vagy pedig De Camillis visszatér-e Rómába.⁴

A kérvényt a pápa átküldte a Propaganda Fide Kongregációnak, amely az október 27-én tartott *congregatio particularis*-on úgy döntött, hogy elfogadásra ajánlja VIII. Sándornak a nevezett személyt.⁵ A titkár, Odoardo Cybo címzetes konstantinápolyi pátriárka rögtön benyújtotta a pápának a döntést, mire Szentatya még aznap utasítást adott a kinevező breve elkészítésére.⁶ Ugyanaznap nevezték ki Isaias Popovitzot is plateai püspöknek, akit De Camillis szentelt fel.

Ezek után csak merő formalitásnak tekinthető az információs eljárás, amelyet november 3-án folytatott le Marcello de Aste kanonok, mindkét Signatura referendariususa a Quirinale palotában, s ennek során egy papot és egy világit hallgattak ki tanúként, akik olaszul válaszoltak a minden bizonnyal szintén olaszul feltett kérdésekre.⁷ A nemesi származású, 39 éves Giovanni Battista Marchianus (Marchiano) atya, Cristoforo Marchiano fia, már tíz éve ismerte De Camillist, mivel a *San Sergio e Bacco* szerzetesház közelében, sőt magában a monostorban is lakott, de nem volt a rokona, sőt bizalmas kapcsolatban sem állt vele. A 41 éves, Frascatiba való Francesco Paoletti (Paulettus), Domenico Paoletti fia, tizenkét évvel azelőtt került ismeretségbe a bazilita szerzetessel, aki néhány napig meg is szállt házukban, majd később is találkozgattak Rómában, de rokoni kapcsolat nem fűzte hozzá. (Talán nem érdektelen megjegyezni, hogy nem hallgatták ki Onofrio Costantini díbrai érseket, a Collegio Grecóban lakó *vescovo ordinante*-t,⁸ aki 1656-ban De Camillisszel egy időben lett az intézmény lakója, s talán a leghitelesebb információkkal szolgálhatott volna hajdani évfolyamtársáról. Vajon azért történt-e

310.).

⁴ Ezt a kérést a pápa a dec. 27-i kihallgatáson teljesítette: APF Udienze di Nro Signore, vol. 2, fol. 346. (*Audientiae Sanctissimi de rebus Ucrainae et Bielarussiae (1650–1850)*, Vol. I, 1658–1779. Collegit, adnotavit, paravit editionemque curavit P. ATHANASIVS G. WELYKYJ OSBM, Romae 1963. no. 55, 308–310.

⁵ APF Congregazioni Particolari, vol. 29, fol. 602, 603rv. (*Okmánytár*, no. 235., 289.; *Congregationes particulares historiam Ucrainae illustrantes (= CP)* Vol. I, 1622–1728. Paravit, adnotavit editionemque curavit P. ATHANASIVS G. WELYKYJ OSBM adlaborante Sac. EUGENIO KAMINSKYJ, Romae 1956. no. 54., 105–106.

⁶ ASV Dataria Ap., Processus Datariae, vol. 66, fol. 184 r (prius 77D).

⁷ ASV Dataria Ap., Processus Datariae, vol. 66, fol. 177r–184r (prius 75r–77Dr).

⁸ Z. N. Τσιριπανλή, *Τὸ Ἑλληνικὸ Κολλέγιο τῆς Ρώμης καὶ οἱ μαθητὲς του (1576–1700)*. Συμβολὴ στὴ μελέτῃ τῆς μορφωτικῆς πολιτικῆς τοῦ Βατικανοῦ, Θεσσαλονίκη 1980 (Ἀνάλεκτα Βλατάδων 32), 597–599.

ez, mert ő volt a kijelölt szentelő püspök, vagy talán rivalizáltak egymással, hiszen Onofriót igen fiatalon, 29 éves korában szentelték püspökké Drimadesben, ahová három évvel később De Camillis ment misszióba? Mindezekben csak találgatásokra vagyunk utalva.)

Beszámoltak arról, hogy De Camillis Khiosz szigetén született, s ezt egyikük egy khioszi szerzetestől tudta, aki a *San Sergio e Bacco* szerzetesházban lakott, másikuk pedig magától De Camillistól.

Szülei görög szertartású katolikusok voltak, azonban erről nincs feljegyzés, mert az első tanú úgy tudja az odavalósiaktól, hogy a görögöknél nem szokás a keresztségi anyakönyvezés. A második tanú szerint tisztos katolikus házasságból származott, különben sem a Görög Kollégiumba, sem a bazilita monostorba nem vették volna fel. 1689-ben egyikük szerint 47–48 éves,⁹ másikuk szerint 40 év feletti volt, már papként ismerték meg, és többször is látták liturgiát végezni. A tanúk saját tapasztalatuk alapján számoltak be arról, hogy mivel De Camillis már hosszú ideje pap, járatos az egyházi szertartásokban, odaadón és gyakran szolgáltatja ki a szentségeket, sőt naponta misézik. Jó katolikusként él, tisztán őrzi a hitet, tisztességesen öltözik, jó társaságban forog és kiváló hírnévnek örvend. Bölcs férfi, aki fáradhatatlan ügybuzgalommal tölti be a rábízott tisztségeket.

Tudományos fokozatai szerint a filozófia doktora és a szent teológia magistere (Paoletti szerint doktora¹⁰), ezt a Görög Kollégiumban szerezte, s rendelkezik azazal a tudással, amellyel egy püspöknek rendelkeznie kell mások oktatásához. A Görög Kollégium növendéke volt, majd apostoli misszionárius Albániában, ahová a Hitterjesztés Kongregációja küldte. A *San Sergio e Bacco alli monti* templomigazgatója, a Szent Bazil Rend általános procurátora és a rutének rezidense, két éve pedig a Vatikáni Könyvtár görög írnoka – mindezen tisztségeket dicséretesen látta el. Soha semmilyen hit-, erkölcs- vagy tanbeli botrányos eset nem fordult elő vele, nincs káros szenvedélye vagy más, a kinevezését gátló kánoni akadály, sőt inkább jó példával járt elől. Nagyon is méltó a püspöki méltóságra, és kinevezése hasznára válna a rábízott híveknek.

A tanúk semmilyen új adatot nem szolgáltatottak De Camillisről, sokszor csak elismélték a kérdésekben alkalmazott formulákat. November 5-én kelt VIII. Sándor pápa két brévéje: az elsőben szebasztei püspökké,¹¹ a másodikban apostoli vikáriussá¹² nevezi ki a bazilita szerzetest. Azonban már az írásos kinevezés előtt megindult a püspökké szentelés előkészítése. Kollonich, akinek az egész kineve-

⁹ 1689. decemberében töltötte be a 48-at.

¹⁰ Ez felelt meg az igazságnak.

¹¹ ASV, Archivio dei Brevi Apostolici, vol. 1788, fol. 39rv; ASV, Nunz. di Vienna, vol. 79, fol. 59v–60v. (*Documenta Pontificum Romanorum historiam Ucrainae illustrantia (1075–1953)*. vol. I, 1075–1700. Collegit introductione et adnotationibus auxit P. ATHANASIVS G. WELYKYJ OSBM, Romae 1953, no. 614., 657–658)

¹² ASV, Archivio dei Brevi Apostolici, vol. 1788, fol. 45; ASV, Nunz. di Vienna, vol. 79, fol. 59rv. Korabeli másolat: Egri Főegyházmegyei Levéltár, Archivum Vetus, fasc. 238, EH a/20. – Ezt a példányt az egri püspök vélhetőleg „biztonsági okokból” magánál tartotta! (*Okmánytár*, no. 236., 289–290; *Documenta Pontificum Romanorum historiam Ucrainae illustrantia (1075–1953)*. vol. I, 1075–1700. no. 615., 658–659.

zés voltaképpen köszönhető volt, feltétlenül aktíve akart részt venni a szentelési szertartásban. De Camillis – jóllehet hivatalosan még nem kapta meg a kinevezését – engedélyt kért Fabrizio Spada patraszi érsektől, a Görög Kollégium s a hozzá kapcsolódó Szent Athanáz-templom bíboros-protectorától, hogy Kollonich bíboros lehessen az egyik szentelő főpap. Spada egy nappal a kinevezés előtt már hozzájárult ahhoz, hogy a bazilita szerzetesek a kért templomban „a görögöknek a szokások által jóváhagyott szokása szerint” püspökké szenteljék.¹³ Ebből arra következtethetünk, hogy a szertartást az ott székelő *vescovo ordinante*, Onofrio Costantini dibrai érsek vezette, és Kollonich társszentelő volt csupán.¹⁴ Nem tudjuk, kik vettek még részt a szentelésen, és pontosan mikor is történt, hiszen a bíboros november 14-én vette át a bíborosi kalapot, utána vette birtokba a *San Girolamo* tituláris templomot. A kardinális és pártfogoltja, az újonnan felszentelt De Camillis még ebben a hónapban útnak indultak Bécs felé.

¹³ Acta Collegii Graeci vol. 4 (prius Rito Greco Ordini Sacri P. I., fol. 250r, 252v).

¹⁴ Teljesen nem zárható azonban ki, hogy Kollonich volt a főcelebráns, de „*iuxta morem Graecorum*”, azaz bizánci szertartás szerint, amint ez a 20. században is megtörtént, amikor 1961. febr. 26-án a Sixtus-kápolnában XXIII. János pápa püspökké szentelte az aleppói bazilita rendi Gabriele Acacio Coussát, akit 1962-ben bíborossá nevezett ki, és a Sant’ Atanasio dei Greci adta tituláris templomául.

Források

1.

Róma, 1689. október 27.

A Hitterjesztés Szent Kongregációjának határozata.

ASV Dataria Ap., Processus Datariae, vol. 66, fol. 184r (prius 77D), egykorú másolat.

Decretum Sacrae Congregationis particularis de Propaganda Fide habitae sub die 27a Octobris 1689.

Eminentissimi Patres censuerunt si Sanctissimo placuerit decorandum esse aliquo titulo episcopali in partibus patrem Josephum de Camillis sacerdotem Ordinis Sancti Basilii Magni, illumque deputandum in vicarium apostolicum pro Graecis commorantibus in dioecesi Munckaciana aliisque locis acquisitis in Hungaria cum facultate suscipiendi munus consecrationis in Urbe ab aliquo episcopo graeci ritus, ascitis sibi assistentibus duobus vel tribus aliis catholicis antistitibus eiusdem graeci vel latini ritus.

Quo decreto relato Sanctissimo Domino Nostro per reverendissimum patrem dominum Odoardo Cybo¹⁵ patriarcham Constantinopolitanum Secretarium, Sanctitas Sua illud benigne approbando, ad ulteriora procedi mandavit in expeditione brevis in audientia habita die 27o octobris 1689.

2.

A püspökjelölt személyével kapcsolatos kérdések.

ASV, Archivio Concistoriale, Processus Consistoriales, No 81, fol. 651v–652v

Interrogatoria autem super quibus singulos testes res(ponde)re examinari decrevit circa qualitates ipsius promovendi sunt infrascripta videlicet

Po. An testis cognoscat Reverendum Patrem N., quomodo, a quo tempore citra, an sit ipsius consanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, emulus vel odiosus.

2o. An sciat in qua civitate vel loco et diaecesi dictus P. N. sit natus et quae sit causa scientiae?

3o. An sciat ipsum natum esse ex legitimo matrimonio atque honestis et catholicis parentibus, et quae sit causa scientiae?

4o. An sciat cuius aetatis sit, praesertim an expleverit annum trigesimum, et quae sit causa scientiae?

¹⁵ Odoardo Cybo, seleuciai címzetes érsek (1670–1689), konstantinápolyi címzetes pátriárka (1689–1706), a Hitterjesztés Szent Kongregációjának titkára (1680–1695).

5o. An sciat eum esse in sacris ordinibus constitutum, quibus (*fol. 652r*) a quo tempore citra, praesertim, an ante sex menses, et quae sit causa scientiae?

6o. An sciat eum esse in ecclesiasticis functionibus, et in exercitio ordinum susceptorum diu versatum, in susceptione sacramentorum frequentem, et devotum, et quae sit causa scientiae?

7o. An sciat eum semper catholice vixisse, et in fidei puritate permansisse, et quae sit causa scientiae?

8o. An sciat eum praeditum esse innocentia vitae bonisque moribus et an sit bonae conversationis, et famae, et quae sit causa scientiae?

9o. An sciat eum esse virum gravem, prudentem, et usu rerum praestantem, et quae sit causa scientiae?

10o. An sciat eum aliquo gradu in iure canonico vel in sacra theologia insignitum esse, quibus in locis, quanto tempore, et quo fructu ipsi theologiae vel iuri canonico operam dederit, et an vere ea doctrina polleat, quae in episcopo requiritur ad hoc ut possit alios docere, et quae sit causa scientiae?

11o. An sciat eum aliquo munere aliquando functum esse? vel circa curam animarum vel regimen alterius ecclesiae se exercuisse, et quomodo in eis se gesserit tam quoad doctrinam quam quoad prudentiam, integritatem et mores, et quae sit causa scientiae?

12o. An sciat eum aliquando publicum aliquod scandalum dedisse circa fidem, mores seu doctrinam, vel aliquo corporis aut animi vitio, alione canonico impedimento teneri quominus possit ad ecclesiam cathedralem promoveri, et quae sit causa scientiae?

(*fol. 652v*) 13o. An eum idoneum existimet ad bene regendam ecclesiam cathedralem, et praesertim N. ad quam ipse est nominatus, ad dignum qui ad illam promoveatur, et an ipsius promotionem eidem ecclesiae N. utilem, et proficuum futuram esse censeat, et quare ita existimet.

3.

Róma, 1689. november 3.

Giovanni Battista Marchiano atya és Francesco Paoletti tanúkihallgatási jegyzőkönyve De Camillis püspöki processzusában.

ASV Dataria Ap., Processus Datariae, vol. 66, fol. 177r–184r (prius 75r–77Dr), s.k. eredeti aláírásokkal.

margón: Ecclesia Sebastensis

Die Jovis¹⁶ 3a Novembris 1689

Illustrissimus et Reverendissimus Dominus Marcellus de Aste¹⁷ utriusque Signaturae Referendarius Sancti Laurentii in Damaso de Urbe Canonicus Sanctissimi Domini Nostri PP familiaris et continuus commensalis ac Auditor existens Romae in Palatio Apostolico montis Quirinalis et in stantiis solitae habitationis, Dominationis Suae Illustrissimae

¹⁶ Csütörtök.

¹⁷ Marcello d'Aste (1657–1709), athéni címzetes érsek (1691–1700), majd anconai püspök (1700), bíboros (1699).

intendens conficere processum super vita moribus et qualitatibus R.P. Josephi de Cammillis monaci Sancti Basilii Magni ritus graeci uti decorandi ecclesiae Sebastensis in partibus infidelium certo modo vacantis iuxta formam Sacri Concilii Tridentini ac constitutionis felicis recordationis Gregorii Papae XIV ad se ex officio vocavit infrascriptos testes quibus delato iuramento veritatis dicendae prout tactis et ad Sacra Dei Evangelia in manibus Dominationis Suae Illustrissimae iurarunt et commisit mihi ut tam de illorum depositionibus quam de fidei catholicae professione quam idem R.P. Joseph de Camillis promovendus in manibus Dominationis Suae Illustrissimae de verbo ad verbum solemniter et expresse emisit nec non de productione et exhibitione quorumcumque iurium et documentorum sique praefatus R.P. Joseph promovendus producere et exhibere voluerit rogatus et iste rem illaque omnia in publicam et authenticam formam redigerem omni meliori modo.

Nomina testium

R.P. Joannes Baptista Marchianus quondam Domini Christophori filius Albinganensis praebendarius

D. Franciscus Paulettus quondam Dominici filius Tusculanus

(fol. 177v) Examinatus fuit Romae ubi et per quem supra R.P. Joannes Baptista Marchianus quondam Christophori filius Albinganensis aetatis suae annorum 39. cui delato iuramento veritatis dicendae prout tactisque ad Sacra Dei Evangelia in manibus Dominationis Suae Illustrissimae iuravit dixit et deposuit ut infra videtur.

Ad primam questionem saranno circa dieci anni che tengo cognizione del P. Giosepe de Cammillis sacerdote Greco dell'Ordine di S. Basilio della Congregazione de Ruteni con l'occasione che io ho habitato vicino al detto Convento et anco dentro al detto Convento dove il medesimo Padre dimorava ne gli sono parente in grado alcuno ne troppo intrinseco.

Ad 2m questionem sò che è nato nell'Isola di Scio per haverlo inteso dire da uno che era del medesimo luogo che si ritrovava in detto Convento dove ne era anche quella voce e fama.

Ad 3m questionem Per la medesima ragione posso esporre esser nato di legitimo matrimonio

et da Cattolici parenti di rito Greco, et per più relationi havute da persone di qualle parti sò non esser costume de Greci di tener e i libri de battesimi.

Ad 4m questionem sarà d'età di 47 in 48 anni incirca come si raccoglie dal tempo che lo conosco e dal suo aspetto.

Ad 5m questionem. L'hò sempre conosciuto sacerdote, et l'hò veduto molte volte celebrare.

Ad 6m questionem Per esser da lungo tempo sacerdote suppongo possa esser pratico e versato in tutte le funtioni ecclesiastiche come anco devoto e frequente nell'esercizio de santissimi Sacramenti celebrando quotidianamente.

Ad 7m questionem E' sempre vissuto da bon Cattolico e si è mantenuto nella purità della fede.

Ad 8m questionem E' ornato di vita molto innocente di costumi incorrotti e di ottima conversazione e fama.

(fol. 178r) Ad 9m questionem E' homo non solo grave e prudente ma anco attivo et esperto delle cose del mondo si che lo stimo atto ad ogni maneggio.

Ad Xm questionem Sò che dottore di filosofia et maestri in Sacra Theologia come apparisce dal suo privilegio della sua Religione et in esso sò anco che si ritrova tutta quella dottrina che si ricerca in un vescovo anco per insegnare ad altri.

Ad XIIm questionem Hò inteso dire che sia stato alunno nel Collegio Greco di Roma et stato missionario apostolico in Albania mandatovi dalla Congregazione de Propaganda Fide, rettore della Chiesa di Santi Sergio e Baco alli monti e precedentemente Procuratore generale dell'Ordine di S. Basilio e residente delli Ruteni e due anni sono ebbe l'offitio di scrittura Greca nella Bibliotheca Vaticana et in tutte dette cariche si è portato con somma lode et applauso universale.

Ad XIIIm questionem Non sò che habbia mai dato scandalo alcuno di sorte alcuna ma più tosto bon esempio ne che habbia alcun canonico impedimento per il quale non possa conseguire una chiesa senza aedificazione.

Ad XIIIIm questionem Lo stimo molto ben degno ad esser promosso¹⁸a qualsisia

Cattedrale per le degne qualità che concorrono in detto soggetto da me deposte di sopra e tengo per certo che la promotione sarà d'utile e profitto a quella Chiesa et all'anime di essa.

Ego Joannes Baptista Marchianus ita deposui pro veritate

Examinatus fuit Romae ubi et per quem supra D. Franciscus Paulettus quondam Dominici filius Tusculanus aetatis suae annorum 41 cui delato iuramento veritatis dicendae prout tactisque ad Sacra Dei Evangelia in manibus Dominationis Suae Illustrissimae iuravit dixit et deposuit ut infra videtur.

(f. 178v) Ad primam questionem Saranno dodici anni incirca che conosco il P. Gioseppe de Cammillis monaco di S. Basilio della Congregazione de Ruteni con l'occasione che di quel tempo venne in Frascati, e si trattenne in mia casa per alcuni giorni, e poi hò continuato a conoscerlo e trattarlo in Roma né gli sono in grado alcuno ne troppo intrinseco o émolo.

Ad 2m questionem é nato nell'Isola di Scio e lo sò per haverlo inteso dire da lui medesimo¹⁹

Ad 3m questionem suppongo che sia nato di legitimo matrimonio da Cattolici et honesti parenti perche altrimenti non sarebbe stato ricevuto ne nel Collegio Greco ne nel monasterio de Basiliensi.

Ad 4m questionem sarà d'età sopra 40 anni e si conosce dal suo aspetti.

Ad 5m questionem l'hò sempre conosciuto sacerdote e l'ho veduto più volte celebrare.

Ad 6m questionem Per quella cognizione che ne tengo e per il longo tempo che è sacerdote lo stimo molte ben pratico delle funtioni ecclesiastiche come anco devoto e frequente nell'esercitio de santissimi sacramenti

Ad 7m questionem Per la cognizione che ne tengo e pratica che hò havuto con il medesimo è sempre vissuto da buon Cattolico²⁰ e si è conservato nella purità della fede.

Ad 8m questionem E' di vita innocente di boni costumi e bona conversatione e fama e per tale l'hò riconosciuto in tutte le operationi.

Ad 9m questionem L'hò anco conosciuto per persona molto prudente si come si è fatto conoscere nelle cariche sostenute.

¹⁸ Kihúzva: „alla”.

¹⁹ Ezután áthúzva: „come anco esser stato nel Collegio Greco per alunno”.

²⁰ Ezután áthúzva: „et si è”.

Ad Xm questionem Sò esser Dottore di filosofia e teologia et haverne preso il grado nel Collegio de Greci e credo che nel medesimo possa ritrovarsi quella dottrina che è necessario in vescovo per insegnare ad altri.

(f. 179r) Ad XIIm questionem E' stato alunno nel Collegio Greco di Roma, missionario apostolico in Albania mandatovi dalla Congregatione de Propaganda Fide, rettore della Chiesa di Santi Sergio e Baco e Procuratore generale dell'Ordine di S. Basilio e residente delli Ruteni e due anni sono fù fatto scrittore di lingua greca nella Bibliotheca Vaticana et in tutte dette cariche si è portato con somma lode.

Ad XIIIm questionem Non sò che per parte sua sia mai originato scandalo di sorte alcuna circa la fede, costumi e dottrina ne che habbia verun vitio d'animo o di corpo o altro canonico impedimento per il quale habbia bisogna di dispensa per esser promosso ad una cattedrale.

Ad XIIIIm questionem Per le bone qualità che concorrono nel medesimo da me deposte di sopra lo stimo habile e degno ad esser promosso ad una chiesa vescovale e credo che la sua promotione sarà di utile ai popoli che gli verranno commessi.

Ego Franciscus Paolettus ita deposui pro veritate

4.

Róma, 1689.

Giuseppe de Camillis szébaszței püspök hitvallási formulája.

ASV Dataria Ap., Processus Datariae, vol. 66, fol. 180rv, 183r (prius 77Arv, 77C), nyomtatvány s.k. aláírással.

Forma iuramenti professionis fidei

Ego Joseph de Camillis Episcopus Sebastiensis Juris utriusque Doctor²¹

Végén:

Ego idem Joseph de Camillis²² spondeo

5.

Róma, 1689. november 4.

Kollonich Lipót bíboros kérelme Fabrizio Spada bíboroshoz.

Acta Collegii Graeci vol. 4 (prius Rito Greco Ordini Sacri P. I.), fol. 250r, 252v (prius 235r, 236v) eredeti.

²¹ S.k. Kérdés, hogy De Camillis miért jogi doktornak nevezi magát, hiszen a filozófia és a teológia doktora volt.

²² S.k.

Eminentissimo e Reverendissimo Signore

Dovendosi fare la consecratione del Padre Domine Gioseppe de Camillis destinato Vicario Apostolico per li Greci d'Vngaria nella chiesa di San Attanasio, viene supplicata l'Eminenza Vostra à volersi degnare di dare la licenza solita volendovi anco intervenire il Signor Cardinale Kolonitz²³ alla sudetta funtione, che della gratia etc. et Quam Deus etc.

Permittimus Oratori ut in praedicta ecclesia Sancti Athanasii possit iuxta morem Graecorum a conciliis approbatum in episcopum consecrari.

Datum ex aedibus nostris 4 novembris 1689

Il Cardinale Spada²⁴ Protettore²⁵

bátlapján: fol. 252v

All'Eminentissimo e Reverendissimo Signore

Il Signore Cardinale Spada Protettore

della Chiesa e Collegio dei

Greci

Per

il Padre Domine Gioseppe de Camillis

Vescovo di Sebaste e Vicario Apostolico per

li Greci di Vngaria etc.

(summarium)²⁶

Licenza di consecrarsi

nella nostra chiesa in

vescovo il Padre de Camillis.

²³ Kollonich Lipótnak XI. Ince pápa az 1689. nov. 10-i nyilvános konzisztóriumon adta át a bíbor kalapot, a 14-i titkos konzisztóriumon jelölte ki a tituláris templomot.

²⁴ Fabrizio Spada (1643–1717), patraszi címzetes érsek (1672–1710), praenestei püspök (1710), bíboros (1675).

²⁵ Az egész engedély aláírással s.k.

²⁶ Jobb margón keresztbe írva.